

Δομή Προγράμματος Καλλιέργειας Δεξιοτήτων

Εργαστήριο	Στόχοι	Περιγραφή δραστηριοτήτων
Τίτλος εργαστηρίου 1. «Ιστορικές συλλογές» 	Οι μαθητές/τριες: - να εντοπίζουν και να περιγράφουν τα χαρακτηριστικά ενός αντικειμένου - να περιηγούνται στις ψηφιακές συλλογές ενός μουσείου	Το Εργαστήριο μπορεί να παραπέμπει στην Ενότητα 1 του βιβλίου της Γλώσσας και συγκεκριμένα στη διδασκαλία γραπτού λόγου με θέμα «Πώς περιγράφουμε ένα πράγμα (αντικείμενο)» και στη Γεωγραφία στην Ενότητα Δ' Οι ήπειροι: Κεφάλαιο 31 «Αξιοθέατα, μνημεία και ιστορική συνέχεια των λαών της Ευρώπης». Οι μαθητές/τριες διερευνούν τον ιστότοπο της Ναυτικής Συλλογής του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη και τη συλλογή του ναυάρχου Nelson. Καλούνται να επιλέξουν ένα από τα προσωπικά αντικείμενα του ναυάρχου Nelson. Περιεργάζονται και εστιάζουν ψηφιακά στο αντικείμενο που έχουν επιλέξει αξιοποιώντας το Φύλλο Εργασίας 1 που έχει δομηθεί με βάση τη ρουτίνα σκέψης «Μέρη-Σκοποί-Πολυπλοκότητα» (Parts-Purposes-Complexities) ΜΕΡΗ: Ποια είναι τα μέρη του αντικειμένου; Από τι αποτελείται; ΣΚΟΠΟΙ: Ποιος είναι ο σκοπός της λειτουργίας κάθε μέρους; ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ: Πώς τα μέρη και οι σκοποί του αντικειμένου μπορούν να φανερώσουν την ιστορία του; Πώς η ιστορία του αντικειμένου συνδέεται με την ιστορία του μουσείου και την ιστορία του τόπου; Οι μαθητές/τριες παρουσιάζουν τις καταγραφές τους και τις σχολιάζουν μεταξύ τους αξιοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου: Παρατηρήστε: Σχολιάστε κάτι συγκεκριμένο που σας έχει τραβήξει την προσοχή στο έργο του/της συμμαθητή/τριας. Πείτε τη γνώμη σας: Διατυπώστε την άποψή σας για κάποιο από τα «μέρη-σκοποί-πολυπλοκότητα» του αντικειμένου που δεν έχει αναφέρει ο/η συμμαθητής/τρια σας
Τίτλος εργαστηρίου 2. «Ερευνώ μέσα στο μουσείο» 	Οι μαθητές/τριες: - να γνωρίσουν καλύτερα τους μουσειακούς και ιστορικούς χώρους της περιοχής τους - να παρατηρούν με προσοχή αξιοποιώντας τις αισθήσεις τους	Το Εργαστήριο μπορεί να παραπέμπει στην Ενότητα 16 του βιβλίου της Γλώσσας και συγκεκριμένα στη διδασκαλία του θέματος «Πώς κάνουμε έναν απολογισμό (για όσα είδαμε, ακούσαμε, μάθαμε και αισθανθήκαμε) μετά από επίσκεψη σε κάποιο χώρο». Ανάλογα με τη γεωγραφική θέση του σχολείου οργανώνεται μία εκπαιδευτική επίσκεψη είτε σε Μουσείο της περιοχής ή στο Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη. Οι μαθητές/τριες επιβραδύνουν τους ρυθμούς και παρατηρούν τον χώρο και τα αντικείμενα αξιοποιώντας όσες αισθήσεις (βλέπω, ακούω, ακουμπώ, μυρίζω) είναι εφικτό και επιτρέπεται. Φωτογραφίζουν τα εκθέματα και καταγράφουν σε φύλλο παρατήρησης (βλ. Φύλλο Εργασίας 2) κάτι που βλέπουν για πρώτη φορά, κάτι που τους αρέσει, κάτι που τους κάνει εντύπωση, κάτι για το οποίο θέλουν να μάθουν περισσότερα πράγματα. Στην τάξη οι μαθητές/τριες σχολιάζουν την επίσκεψη στο μουσείο και την παρατήρηση των αντικειμένων αξιοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου:

		Ρωτήστε: Διατυπώστε ερωτήσεις ώστε να κατανοήσετε καλύτερα την παρατήρηση που έκαναν οι συμμαθητές/τριές σας σχετικά με κάποιο αντικείμενο. Συνδέστε: Συνδέστε με την προσωπική σας εμπειρία ή γνώση.
Τίτλος εργαστηρίου 3. «Ιστορίες ενός αντικειμένου» 	Οι μαθητές/τριες: - να έρθουν σε επαφή με διαφορετικές πηγές υλικού - να είναι σε θέση να προσεγγίζουν εναλλακτικές οπτικές κατά την αφήγηση ιστοριών	<i>Το Εργαστήριο μπορεί να παραπέμπει στην Ενότητα 1 του βιβλίου της Γλώσσας και συγκεκριμένα στη διδασκαλία του θέματος «Πώς αφηγούμαστε μία ιστορία».</i> Σε ζευγάρια ή μικρές ομάδες οι μαθητές/τριες αναλαμβάνουν να συλλέξουν πληροφορίες για το αντικείμενο παρατήρησης ώστε να γράψουν την ιστορία του σύμφωνα με τη δική τους οπτική. Περιηγούνται στον ιστότοπο του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη ώστε να εξετάσουν τον τρόπο παρουσίασης των αντικειμένων των ιστορικών συλλογών. Εκτός από τη συλλογή του ναυάρχου Nelson, διερευνούν και τους ιστορικούς καταλόγους των περιηγητών για να γνωρίσουν την οπτική των ιστορικών. Η καταγραφή δεδομένων σχετικά με την ιστορία του αντικειμένου γίνεται στο Φύλλο Εργασίας 3 σύμφωνα με τη ρουτίνα σκέψης «Ο κύκλος των Οπτικών» (Circle of Viewpoints): - Σκεφτείτε το αντικείμενο από την ΟΠΤΙΚΗ του ιστορικού. Τι στοιχεία θα εντάξετε στην ιστορία που θα γράψετε; - Σκεφτείτε το αντικείμενο από την ΟΠΤΙΚΗ του μουσειολόγου. Τι στοιχεία θα εντάξετε στην ιστορία που θα γράψετε; - Σκεφτείτε το αντικείμενο από την ΟΠΤΙΚΗ του επισκέπτη του μουσείου. Τι στοιχεία θα εντάξετε στην ιστορία που θα γράψετε; - Σκεφτείτε το αντικείμενο από τη δική σας ΟΠΤΙΚΗ. Τι στοιχεία θα εντάξετε στην ιστορία που θα γράψετε; Με βάση τις οπτικές που έχουν καταγραφεί και δεδομένα που θα συλλέξουν οι μαθητές/τριες γράφουν τις ιστορίες τους. Η συγγραφή ιστοριών ανατίθεται ως εργασία για το σπίτι. Όταν οι ιστορίες ολοκληρωθούν, παρουσιάζονται στην τάξη και οι μαθητές/τριες σχολιάζουν με τη βοήθεια των εργαλείων διαλόγου: Εκτιμήστε: Τι θεωρείτε σημαντικό στις ιστορίες των συμμαθητών/τριών σας; Επεκτείνετε: Περιγράψτε πώς οι ιστορίες επέκτειναν τις σκέψεις σας και σας έδωσαν μία επιπλέον οπτική για τη δική σας ιστορία.
Τίτλος εργαστηρίου 4. «Ιστορίες... ιστορίες... σε ένα κουτί» 	Οι μαθητές/τριες: - να συλλέγουν και να αξιοποιούν δεδομένα για τον σχεδιασμό των έργα τους - να κατασκευάσουν ένα έργο λαμβάνοντας υπόψη	<i>Το Εργαστήριο μπορεί να συσχετιστεί με την τοπική ιστορία ή κάποια ενότητα από την Ιστορία της Στ' τάξης που συνδέεται με τον τόπο των μαθητών/τριών.</i> Οι μαθητές/τριες αξιολογούν τα δεδομένα που έχουν συγκεντρώσει μέχρι τώρα για τα μουσειακά αντικείμενα και αποφασίζουν να δημιουργήσουν μία μουσειοσκευή. Αναζητούν πληροφορίες για την ιδέα τους σχετικά με τη δημιουργία μουσειοσκευής στο διαδίκτυο (ενδεικτικά https://cycladic.gr/mouseioskeves) Καταγράφουν τα δεδομένα και λαμβάνουν αποφάσεις σύμφωνα με το Φύλλο Εργασίας 4 που έχει σχεδιαστεί με τη ρουτίνα σκέψης «Συνδέω-Επεκτείνω-Προβληματίζομαι» (Connect-Extend-Challenge):

	συγκεκριμένα κριτήρια	<u>ΣΥΝΔΕΩ:</u> Πώς ακριβώς συνδέονται οι μουσειοσκευές με όσα έχετε ήδη γνωρίσει και καταγράψει για τα αντικείμενα; <u>ΕΠΕΚΤΕΙΝΩ:</u> Τι νέες ιδέες σάς δημιουργούνται; Με ποιον τρόπο οι μουσειοσκευές επεκτείνουν τη σκέψη σας σε σχέση με την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου σας; <u>ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΜΑΙ:</u> Τι σας φαίνεται δύσκολο και σας προβληματίζει σχετικά με τη δημιουργία μουσειοσκευών; Οι μαθητές/τριες αποφασίζουν να δημιουργήσουν μουσειοσκευές για τα αντικείμενά τους. Θα είναι ένα κουτί που θα περιέχει δεδομένα που έχουν ήδη συλλέξει και επεξεργαστεί (όπως φωτογραφίες του αντικειμένου και πληροφορίες για την ιστορία του). Σύμφωνα με την έρευνα των μουσειοσκευών και τις καταγραφές του φύλλου εργασίας προτείνουν ιδέες για ένα παιχνίδι σχετικά με το αντικείμενο (όπως επιτραπέζιο παιχνίδι, παιχνίδι μνήμης, παιχνίδι ερωτήσεων, παιχνίδι γρίφων κτλ.) που θα συμπεριλάβουν στην μουσειοσκευή τους. Δημιουργούν το παιχνίδι που θα αποφασίσουν. Η δημιουργία μουσειοσκευής μπορεί να συνδεθεί με το μάθημα των Εικαστικών ή να δοθεί ως εργασία για το σπίτι. Κατά την πορεία του εργαστηρίου οι μαθητές/τριες συζητούν και σχολιάζουν αξιοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου: Παρατηρήστε: Τι παρατηρείτε που σας ενδιαφέρει να σχολιάσετε; Να είστε συγκεκριμένοι/ες Πείτε τη γνώμη σας: Διατυπώστε μία άποψη που μπορεί να βοηθήσει το έργο των συμμαθητών/τριών σας
Τίτλος εργαστηρίου 5. «Με τη βοήθεια του ειδικού» 	Οι μαθητές/τριες: - να διατυπώνουν ανοιχτές ερωτήσεις - να είναι σε θέση να υλοποιήσουν μία συνέντευξη ώστε να συλλέξουν πληροφορίες για το έργο τους	<i>Το Εργαστήριο μπορεί να συνδυαστεί με την Ενότητα 13 του βιβλίου της Γλώσσας και συγκεκριμένα στη διδασκαλία του θέματος «Πώς παίρνουμε πληροφορίες κάνοντας ερωτήσεις (Συνέντευξη)».</i> Προκειμένου να ελέγξουν την πληρότητα και την αξία του περιεχομένου των μουσειοσκευών οι μαθητές/τριες καλούν στην τάξη ένα ειδικό (π.χ. ιστορικό, αρχαιολόγο, μουσειολόγο, συντηρητή κτλ) ώστε να οργανώσουν μία συνέντευξη. Για την προετοιμασία των ερωτήσεων της συνέντευξης αξιοποιούν το Φύλλο Εργασίας 5 σύμφωνα με τη ρουτίνα σκέψης «Τα 3 Γιατί» (The 3 Whys) ΓΙΑΤΙ το περιεχόμενο της μουσειοσκευής είναι σημαντικό για εμάς; ΓΙΑΤΙ το περιεχόμενο της μουσειοσκευής είναι σημαντικό για τον τόπο μας; ΓΙΑΤΙ το περιεχόμενο της μουσειοσκευής είναι σημαντικό για την ιστορία; Οι μαθητές/τριες μπορούν να βιντεοσκοπήσουν -τηρώντας τους όρους της σχετικής νομοθεσίας- τη συνέντευξη και να καταγράψουν τις βασικότερες πληροφορίες που θα εμπλουτίσουν το περιεχόμενο των μουσειοσκευών. Για την καταγραφή των δεδομένων της συνέντευξης οι μαθητές/τριες αξιοποιούν τα εργαλεία διαλόγου: Ψαλιδίστε: Σημειώστε ή κόψτε και επικολλήστε μία πληροφορία που θεωρείτε ενδιαφέρουσα ώστε να την εντάξετε στο υλικό της μουσειοσκευής. Εκτιμήστε: Τι ακριβώς εκτιμάτε σε αυτή την πληροφορία ώστε να την επιλέξετε;

Τίτλος εργαστηρίου 6. «Ετοιμάζω το αποτύπωμά μου στην περιοχή μου» 	Οι μαθητές/τριες: - να αναγνωρίζουν τις δυνατότητες που προσφέρει η τεχνολογία για την κατασκευή των έργων τους - να αξιοποιούν εναλλακτικά κειμενικά είδη για να επικοινωνήσουν τις ιδέες τους	Το Εργαστήριο μπορεί να συνδεθεί με το μάθημα των Τεχνολογιών της Πληροφορικής και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε). Όταν οι μουσειοσκευές ετοιμαστούν οι μαθητές/τριες αποφασίζουν να δημιουργήσουν έναν πρωτότυπο χάρτη του τόπου συμβατικά ή ψηφιακά (π.χ. StoryMap https://storymap.knightlab.com/ , Google Earth https://www.google.com/intl/el/earth/index.html , Padlet https://padlet.com/ κ.ά.) με σημεία που σχετίζονται με τις ιστορίες των αντικειμένων, ώστε να αποτυπώσουν την πολιτιστική τους κληρονομιά. Έμπνευση μπορούν να αντλήσουν από την εφαρμογή χαρτογράφησης του Ιδρύματος Λασκαρίδη ToposText https://topostext.org/ Συνιστάται να αποφευχθεί η αποτύπωση κλασικών χαρτών. Μπορεί για παράδειγμα, ο «χάρτης» να είναι μία ιστοριογραμμή με εικόνες περιοχών με τις οποίες σχετίζονται τα αντικείμενα (για παράδειγμα ένα μετάλλιο μπορεί να συνδέεται με το μνημείο ενός ήρωα) ή ένα δίκτυο ιστορικών μονοπατιών. Οι μαθητές/τριες σχολιάζουν τον χάρτη στην τελική του μορφή αξιοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου: Παρατηρήστε: Τι παρατηρείτε που σας ενδιαφέρει να σχολιάσετε; Να είστε συγκεκριμένοι/ες. Εκτιμήστε: Σχολιάστε ό,τι εκτιμάτε και αξίζει να επισημάνετε. Να είστε συγκεκριμένοι/ες.
Τίτλος εργαστηρίου 7. «Δίκτυο ιστοριών» 	Οι μαθητές/τριες: - να συνοψίζουν μία μαθησιακή εμπειρία - να μεταφέρουν όσα ήδη ξέρουν και μπορούν να κάνουν σε νέα μαθησιακά πλαίσια, κάνοντας κατάλληλες προσαρμογές	Οι μαθητές/τριες συνοψίζουν τη μαθησιακή εμπειρία ώστε να καταλήξουν σε μία ονομασία για τη μουσειοσκευή τους. Οι αποφάσεις τους λαμβάνονται σύμφωνα με το φύλλο εργασίας 7 με τη ρουτίνα σκέψης «Τίτλοι» (Headlines) Σκεφτείτε έναν ΤΙΤΛΟ για τη μουσειοσκευή σας που να αναδεικνύει την πιο σημαντική πτυχή της δημιουργίας σας. Σε τι διαφέρει ο τίτλος σας από αυτόν που έδωσαν κάποιοι άλλοι συμμαθητές/τριές σας; Ανάλογα με τον τίτλο (θεματική) της μουσειοσκευής οι μαθητές/τριες επιλέγουν να τη στείλουν σε σχολεία της Ελλάδας όπου υπάρχουν αντίστοιχα μουσεία (π.χ. αν η μουσειοσκευή αφορά ένα αρχαίο έκθεμα την στέλνουν σε περιοχή με αρχαιολογικό μουσείο) ζητώντας από τα παιδιά που θα την παραλάβουν να εντοπίσουν ένα αντίστοιχο έκθεμα και να γράψουν μια δική τους ιστορία για το πώς συνδέονται μεταξύ τους οι πολιτιστικές τους κληρονομίες. Οι μαθητές/τριες αναστοχάζονται πώς η δημιουργία μουσειοσκευών συντέλεσε στο να μελετήσουν και να επικοινωνήσουν την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου τους. Σχολιάζουν αξιοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου: Εκτιμήστε: Σχολιάστε ό,τι εκτιμάτε και αξίζει να επισημάνετε. Να είστε συγκεκριμένοι/ες. Επεκτείνετε: Περιγράψτε πώς η εμπειρία επέκτεινε τις σκέψεις σας σε νέες κατευθύνσεις ή σας έδωσε μια νέα προοπτική προσέγγισης του θέματος. Ποια νέα δραστηριότητα θα μπορούσατε να σχεδιάσετε;

Περιγραφή βασικού θεωρητικού πλαισίου υποστήριξης του προγράμματος (έως 300 λέξεις)

Η Ιστορία διδάσκεται για να αναπτύξουν τα παιδιά ενδιαφέρον για το παρελθόν και για τα ανθρώπινα επιτεύγματα, να κατανοήσουν τις αξίες της κοινωνίας και ότι τα ιστορικά γεγονότα απορρέουν από ποικίλες αιτίες, να ενθαρρυνθούν στην κατανόηση της αλλαγής και της ιστορικής συνέχειας, να αναπτύξουν διορατικότητα, να συμβάλλουν στην ατομική και κοινωνική εκπαίδευση. Η διδασκαλία της Ιστορίας, ως εκ τούτου, δεν εξαντλείται στην απομνημόνευση και αναπαραγωγή γνώσεων, αλλά αποσκοπεί στη εκμάθηση κριτικών, νοητικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων. Για αυτό το λόγο, εκτός από αφήγηση, περιέχει ιστορικές πηγές, όπως κείμενα, εικόνες, συμβόλαια, πολιτικούς λόγους, χρονικά, αλληλογραφία, ημερολόγια, απομνημονεύματα, αυτοβιογραφίες, εφημερίδες, παραδόσεις, τραγούδια, μύθους. Οι πηγές χρησιμοποιούνται ως τεκμήρια του παρελθόντος με συγκεκριμένη μεθοδολογία για να ελκύεται το ενδιαφέρον του μαθητή και να αποκτά εσωτερικά κίνητρα μάθησης, ώστε να κατακτά αποτελεσματικά την ιστορική γνώση και να καλλιεργεί την κριτική σκέψη. Εμπόδιο στις παραπάνω επιδιώξεις αποτελεί και η χρήση του ενός και μόνο σχολικού εγχειριδίου.

Η τοπική ιστορία ή περιβαλλοντική ιστορία συμβάλλει ώστε ο μαθητής να εκπονεί δημιουργική σχολική ιστορική έρευνα σε τοπικό επίπεδο κι έτσι να κατανοεί καλύτερα τα ιστορικά γεγονότα και να καλλιεργεί την κριτική σκέψη.

Η επίσκεψη σε ένα μουσείο ευαισθητοποιεί όλες τις αισθήσεις των μαθητών/τριών για να μάθουν και ελκύουν το ενδιαφέρον τους. Τα μουσεία σέβονται τον άνθρωπο και το περιβάλλον, περικλείουν υλική και άυλη κληρονομιά και αποτελούν εναλλακτικούς τρόπους μόρφωσης, ψυχαγωγίας και διαμόρφωσης της κουλτούρας του παιδιού. Σε ένα μουσείο επιτυγχάνεται μάθηση μέσω των αντικειμένων που είναι φορείς πληροφοριών και αποτελούν αφορμή για μάθηση.

Οι δραστηριότητες προάγουν την λεπτομερή και παρατεταμένη παρατήρηση, την αφήγηση και ανταλλαγή εμπειριών, τη διασύνδεση ζητημάτων σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο, την επικοινωνία με φορείς, τη μελέτη πεδίου και τη δημιουργικότητα, την ανάληψη πρωτοβουλιών. Είναι, δηλαδή, στη φιλοσοφία του Out of Eden Learn και συνάδουν με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών.

Προσβασιμότητα

Το υλικό των Εργαστηρίων έχει σχεδιαστεί ώστε να είναι προσβάσιμο από το σύνολο των μαθητών/τριών ανεξάρτητα από το γνωστικό τους προφίλ και ιδιαίτερο μαθησιακό στυλ. Έμφαση δίνεται στις αρχές της διαφοροποιημένης μάθησης στο πλαίσιο παροχής πολλαπλών αναπαραστάσεων των πληροφοριών του θέματος, στην επιλογή ποικίλου υλικού, όπως εικόνες, χάρτες, διαγράμματα, στην αξιοποίηση τεχνικών για τον σχεδιασμό των φύλλων εργασίας, όπως οι γραφικοί οργανωτές και στη διαρκή αξιολόγηση. Κεντρικό ρόλο σε κάθε Εργαστήριο έχουν οι στρατηγικές του προγράμματος [Out of Eden Learn](#) και πιο συγκεκριμένα οι ρουτίνες σκέψης και τα εργαλεία διαπολιτισμικού διαλόγου που οπτικοποιούν και κάνουν κατανοητές ανώτερες νοητικές ενέργειες που απαιτούνται για την απόκτηση δεξιοτήτων.

Δυνατότητα επέκτασης

Παρουσίαση των μουσειοσκευών στην τοπική κοινότητα.

Ενδεχόμενη προσθήκη της μουσειοσκευής στο υλικό του τοπικού μουσείου στο πλαίσιο εκπαιδευτικού προγράμματος για μαθητές/τριες άλλων σχολικών μονάδων της περιοχής

Διασύνδεση με το υλικό του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση γίνεται καθ' όλη τη διάρκεια των εργαστηρίων από τον/την εκπαιδευτικό με παρατήρηση και με τη μορφή της διαμορφωτικής αξιολόγησης. Προτείνεται να τηρηθεί φάκελος του μαθητή/τριας όπου θα τοποθετεί τα φύλλα και τα παραγόμενα της εργασίας του/της και ο,τιδήποτε κρίνεται απαραίτητο. Επίσης, δίνονται ειδικές ρουμπρίκες (αυτό)αξιολόγησης μαθητών/ριών και ρουμπρίκες αξιολόγησης που συμπληρώνονται από τον/την εκπαιδευτικό για την αποτίμηση των δεξιοτήτων.